arif damar

günden güne

GÜNDEN GÜNE / ARİF DAMAR

GÜNDEN GÜNE

ARİF DAMAR

GÜNDEN GÜNE

(Şiirler)

Kurucusu:
OĞUZ AKKAN
cem yayınevi

Dizgi - baskı
BAŞARAN MATBAASI
İstanbul, 1986

Arif Damar, 1943

Gravür Neşet Günal

Nâzım Hikmet : «Ant mecmuasının şairlerini pek beğeniyorum. Hele dördüncü sayısında birbirinden güzel şiirler vardı. Aşkolsun delikanlılara.»

Mayıs 1945

Kemal Tahir'e Mektuplar'dan

ŞAFAK VAKTİ

Şafak vaktidir
Terket beni hatıra

Bundan böyle ben artık
dağılıp boydan boya mısralarıma
esirler açlar ve mağlûplarla
hürriyet ekmek ve zafer türküsünü
gücümün yettiği kadar söyleyeceğim

Sonra bu dehşet ve sefalet içinde
mesut günler va'deden
bir silâh sesi gibi titreyeceğim

1943 İstanbul

«GECENİN İÇİNDE»

Yağmur kesildi.
Su sesi ve sessizlik
uzandı bir yol halinde
can sıkıntısına.

«Büyük ölüler» «bir ızdırap şarkısı gibi»
geçiyor tebliğlerden.

Bu gece hiçbir şey mevcut değil kâinatta
parmaklarımın arasında buruşan gazetenin
kurduğu âlemden maada.
Dünyanın bütün camlarını kırmak istiyorum.

Tekrar başladı yağmur,
bu hayatımda en müthiş gecedir;
karşıki apartmandan
anama küfreder gibi
Müteahhit Nuri Bey'in kahkahası gelmededir.

1943 İstanbul

İKİNCİ DÜNYA HARBİNDEN PORTRELER

1

Belli söylediğin türküden
yabancısısın bu toprakların.
«Limanlar» «kayıklar» ve «balıkçılar»
ve «gece vakti
ılık esen rüzgâr»
uzak buralara.

Sana,
istediğin zaman
istediğin ağacın altına oturup
dinlenebilmek kadar uzak
ve ağır yumruğunu
soğana vurup
ekmeğini yiyebilmek kadar uzak
uzaklar,
uzak buralara.

Biraz evvel türküsünü bitirip
ve düşman elindeki
karşı dağları
kilometrelerce uzağa itip
göğüs geçiren arkadaş
belki biz de birbirimizden uzağız
fakat seninle çok defa
büyük kitaplarımızı okurken
aynı satırlarda öfkelenip
aynı satırlarda güldüğümüz için

ve son sayfayı bitirince
ışıklı ve geniş bir dünyaya
bir avuç nar tanesi sevinciyle
döküldüğümüz için
düşüncelerimizde daima biraradayız.

Mısralarımın siperinde de
düşmana karşı
yanyana
ve omuz omuzayız.

1943 İstanbul

İKİNCİ DÜNYA HARBİNDEN PORTRELER

2

Harbin yorgunluğu kalkmış üzerinden
«avuçlarında toprak ve kan»
sağ ayağın yarım metre uzakta
sol kolun kırık
ve kurtulmuşsun her türlü endişeden.

Kar yağıyor
senin kadar sakin
silâh arkadaşların
ve bilcümle ordu
kayboldu ufukta.

Belki de şehir zaptedilecektir.

Yine belki
akşam yemeğini yerken
duvardaki resmine bakıp
gülümseyecektir
çok uzaklarda bıraktığın
mavi gözlü çocuğun.

1943 İstanbul

GECE YARISI TEBLİĞİ

Sarsıyor temelini karanlık düşüncelerimin
hürriyet ordularının ayak sesleri.
Ve siperlerde vahşi gıcırtısı
o beyaz dişlerinin.

Avuçlarında bütün lânetini sıkarak
üç yılını saran barut kokusunun
tanklarla omuz omuza
bazen korkusuz koşuyorsun.

Hatırasına verip kendini bazen
eski bir şarkının
-tüfeğini samimiyetle sıkarak-
giriyorsun içeriye bir kapıdan
yüzüne sıcaklığı vuruyor
çok uzakların.

Bazen kendi kendinden uzak
yorgun dalgınlığında uykusuzluğun
sevdiklerinin sesini duyuyorsun.

Ve nihayet
bir «Gece Yarısı Tebliği»nde
unutuluyorsun.

1943 İstanbul

HARP TEBLİĞİNDEN UZAK

C e p h e ' de sükûnet hüküm sürmektedir
Gökyüzü bulutsuz
Ve hava sakin

Pencereler ardına kadar açılabilir
Deniz bu kadar mavi
Yalnız bizim için

Bugün meşgul olalım
Ağaçların pembe çiçekleriyle
«İkinci Cephe»den ziyade

Dostlar günü geçirelim şikâyet etmeden
Ne çıkar bahsetmeyelim
Ekmeğin az geldiğinden

Dinleyelim yalnız
Gelecek günlerin saadet şarkılarını
Gökyüzünün maviliğinden

1943 İstanbul

İKİNCİ CEPHE

Son silâh sesleri de kesildi,
artık büyük sükûneti konuşabilir barikatın.

Saatlerce dövüştükten sonra
bir avuç erkek
ve bir de kadın
son silâh sesleri de kesildi.

Gözleri hayretle açık
ayakları ürkek
bir ihanet dakikası gibi
korkak ve titrek
geçti düşman askerleri üzerlerinden.
Belki, birdenbire bir şey olur diye
dökülmüş sigaraları bile incitmeyerek.

Artık büyük sükûneti konuşabilir barikatın:
Uyuyorlar,
Sanki gelecek günlerde uyanacaklarmış gibi
sanki çalışmaktan yorulup
bir ağacın gölgesine yatmışlar gibi
uyuyorlar.

Işıldıyor gözleri güneşten
bu arka üstü uzanmış askerin.

Bu kumral saçları kalpağmdan
alnına doğru dökülen gencin
yüzü benziyor yüzlerine
memleketlilerimin.

O,
tüfeği elinde tutacak kuvveti de
kesildiği zaman
sol eliyle, kara gözlerini
ovuşturarak
ve bir uçuruma yuvarlanıyormuş gibi
tırnaklarıyla toprağa yapışıp
bir müddet durarak
son defa eğildi,
karanlığına hatıralarının:
Orda dağlar ve yıldızlar vardı
orda yıldızlar
dağlara doğru
çılgın bir sevinçle akardı.

Ondokuz yaşındaydı henüz
bu geniş omuzlu, tıknaz delikanlı,
dayanmış emniyetle göğsüne barikatın;
saçları ıslanmış yalnız
hâlâ sıcak olan kanından
ve ayrılmamış mavi gözleri
yiyecekmiş gibi baktığı düşmanından.

Hem türkü söyler, hem dövüşürdü
bu uzun boylu Kafkasya'lı.
Derdi ki:
«Biri dudaklarla söylenir,
ellerle diğeri,
ne farkı var
bir kavga şarkısının
mukaddes bir kavgadan!»
vuruldu, en sevdiği türküyü söylerken,
ansızın
o güneşli alnından.

Yüzükoyun uzanmışlar toprağa,
belli değil şekli yüzlerinin
sağdakinin,
sol kolu kırılmış
sağ eli
göğsünde ötekisinin.

Her şey olması lâzım geldiği gibi oldu:
ilkin kadın vuruldu
sonra erkek.
Kadının saçları onun göğsüne yayılmış
mavi gözleri gülümseyerek.
Erkeğin barikata dayalı
kumral başı
ve çevrilmiş ikisinin de yüzü
çok sevdikleri güneşe karşı.

Aydınlık aydınlatıyor tarihin
en büyük yüzlerini.
Bu iki insan,
verdiler v a t a n için
kendi gündüzlerini.

Sarışın kahraman kadın
Sarışın kadının kahramanlığı
sığamaz içine mısralarımın.

O, barikatta dövüşürken
iliklerine kadar erkekti.
Vurulduğu zaman hiddetinden
dişleri birbirine geçecekti.

O, söyledi
en büyük sözlerini
hiçbir şey söylemeden.
Yalnız,
sıktı kadın yumruklarını
gözlerini çevirdi Garba doğru;

eminim ki İKİNCİ CEPHE'den
son defa böyle bahsediyordu.

Artık,
vakit gecedir;
sarsıyor stebin yıldızsız karanlığını top sesleri.
Ve bu sekiz kahramanın
karışıyor düşüncelerime
aylardır düşündükleri:

«Savruldu rüzgârda külleri
çiftliklerimizin,
ekinlerimiz
eğdi boyunlarını
tankların önlerinde,
ve kavruldu
harmanlarda demetlerimiz
senenin en güzel günlerinde.

Öldü erkeklerimiz.
Günlük güneşlik yaz aylarında
öldü erkeklerimiz.

Ve kadınlarımız
ve çocuklarımız
harp tebliğlerine bile
görünmeden
gittiler.

Yakıldı şehirlerimiz
dayandıkları için
sonuna kadar
yakıldı şehirlerimiz!..»

Sarışın kahraman kadın,
düşündü bütün bunları
hayatla ölüm arasında.

Sıktı kadın yumruklarını,
gözlerini çevirdi Garba doğru,
Garba çevrilen gözleriyle:

«Bütün bunlara rağmen!..»
diyordu.

1944 İstanbul

HARKOV'UN SON KEZ KURTARILIŞI ÜSTÜNE

Ortalık kararırken şehre girdiler
düşman gündüzden çekilmişti.
Caddelerde, bozuk kamyonlar, tanklar
kırık tekerlekler
harap çatılardan, yıkık duvarların altından
yer yer dumanlar yükseliyordu.
-Uzaktan top sesleri geliyordu.-
Sanki alev bir kasırga geçmişti üstünden
binaların, insanların, hayvanların ve ağaçların
ve akşamın sessizliğine boylu boyunca
uzanmıştı ölüler.

Ortalık kararırken şehre girdiler
Toprağın büyük huzuru darmadağın
akarsu kaybolmuş yatağında
sokaklarda kimse yok, sarılacak.
Her şey hareketsiz
sükûnet, her yanda sükûnet
ne kımıldayan bir yaprak
ne yaşayan bir renk,
yalnız, sessizliğe boylu boyunca uzanan ölüler.

Eminim hiçbir vakit
bu kadar hazin karşılanmadı
hiçbir zafer.

Not

İçinde, nefesini tıkayan ömrünün hatırası
yani mağlûp ümitleri ve bedbaht hasretiyle
ve kırık kalbi, nemli gözleri
ve çamurlu postalları, doludizgin nefretiyle
karanlığa
boylu boyunca uzanan ölüleri
arkasında bırakıp
memleketini, en son olarak terketti
tepeden tırnağa zaferle mücehhez
şehre ilk giren nefer.

Ve her zamanki gibi yarın
bütün dünyada şafak vakti
yeniden değişecek şekli haritaların.

19.4.1944 İstanbul

İKİNCİ DÜNYA HARBİNDEN PORTRELER

3

O öylece kalacak:
yağmur, ıslak toprak ve tel örgü.

Hududa yakın bir kesimde
arkadaşlar hücuma kalktılar,
ayak sesleri hâlâ kulağındadır.

Süngülerin karanlıkta parıldayan soğuk demiri
bir türlü çıkmaz aklından.

Harap olmuş istihkâmda,
apansız farkına vardın ki sıcak kanın
teninde lezzetle sızıyordu.

Ah ellerin ne kadar soğuk!..

1945 Ankara

İKİNCİ DÜNYA HARBİNDEN PORTRELER

4

Silâhın düştü elinden,
bundan sonra bir hayal parçasısın.

Dostların seni garipseyerek anacak,
vakitsiz ölümüne üzülen bu küçük şiirde de
benim gönlüme göre olacaksın.

Halbuki biraz evvel kar yağıyordu,
sen ağır yaralı;
arkanda, düşmandan kurtarılmış toprak,
suları buz tutmuş Vistül,
ağır ağır yürüyordun.
Ufukta belki,
karla örtülü kuleleri ve damlarıyla
biraz sonra şehirler gözükecekti.

Ayak izleri örtülürken arkadaşlarının,
sen, çam ormanlarını ve sakin gölleri
son adımında birdenbire geçerek
denize vardın.

Ondan sonra bir hayal parçasısın.

Ocak 1945 Ankara

HİSSEN YOK BU AKŞAMDA SENİN

Hissen yok bu akşamda senin,
sen öğleden beri
bu renk renk
bu çeşit çeşit söylenen şarkının
artık haricindesin.

Tankın gölgesi uzandı üstüne kadar,
nerdeyse, habersiz gün batacak.
Tamamen çekmiş göğsünden akan kanı
büyük ve mütehammil toprak.
Her şeyin ne kadar şikâyetsiz
saatin hâlâ işliyor bileğinde,
onu akşamdan akşama kurardın,
tabii biraz sonra duracak.

Bugün günlerden cumartesi,
dün yazdığın mektup,
ancak, dört gün sonra eline değecek karının.
Senin orada, eskisi gibi sesin işitilecek,
sesin, teselli edecek,
düşünür gibi gülecek,
kısaca: Yaşayacaksın.
Çocuğun, o akşam yazdığı cevapta
bahsedecek çiçek açtığından
bahçenizdeki ağaçların.

Güneş battı,
yıldızlar doğacak biraz sonra,
şimdi karnın acıkmış olacaktı.
Çantanda tayının ve konserven var,
cebinde, yemekten sonra içecek sigaran;

düşman, bozguna uğratıldı arkadaş,
mısralarımda olsun uyan!..

1945 Ankara

AKROPOL

Elimdeki gazetede bir kurtuluş haberi
insanoğlunun en büyük şarkılarından,
daha manalı, daha dokunaklı,
daha aziz geldi, bana, bu sabah:
«Akropol'e Elen Bayrağı Çekildi.»

Okudum, yaralı kardeşlerim,
okudum, gözlerim yaşararak
ve dudaklarımı ısırarak, sevindim yürekten.

Nedense, ellerimi ovuşturmak,
ve gülümsemek gelmedi içimden.

Kurtuluş kavgasının fırtınasında
ummazdım, kendimin bu kadar aciz
ummazdım, bu kadar mahcup olacağımı.
Ellerim çocuk ve yumuşak,
ellerimden utanıyorum, yaralı kardeşlerim.

Ne kadar acı bir şey bilseniz,
insanın, uyamaması isteğine yüreğinin.

Şimdi, bayrakları rüzgârda dalgalanarak,
topraklı elleri ve uzamış sakallarıyla
dağlardan inmededir vatanseverler.

Onlar ki, silâhsız ve zayıf,
yalnız cesaretleri ve ümitleriyle:
«Ferman padişahın, dağlar bizimdir»
demişlerdir
dünyanın en katil saatlerinde.

Biliyorum, yaralı kardeşlerim,
biliyorum, ve şu fakir mısralarımda olsun,
hazin caddelerinizde bayram yapmak için,
bırakın aranıza katılayım,
bırakın, diyemiyorum.

1945 Ankara

Sonra, bana gelirken
Saçlarını amma tarar
Dişlerini amma çok fırçalardın

GÜNEL'E ŞİİR

Yine böyle kar yağacak,
ben, kimbilir hangi bir dağ başında,
sırtımda, yakaları kalkık asker kaputu,
omzumda tüfek,
nöbet bekleyeceğim.

Postallarım kara batmıştır,
ama, ayaklarım sıcak,
yün çoraplarım senin
elceğizinden çıktı muhakkak.

Rüzgâr vurur
rüzgâr üstüne,
dudaklarımda şarkı durmaz,
ovalar beyaz,
yollar,
kapalıdır kardan.

İstersen, vakit akşam olsun,
bu, daha çok «romantik» olacaktır.
Çünkü, önündeki çorba,
her zamankinden daha sıcaktır.

Lokmalar tıkanıp kalacak,
geçmeyecek boğazından;
hayat, o vakit daha gaddar gelecek
sana şimdi anlattığımdan.

1946 Ankara

ÇOCUKLUĞUM

Zincir sesi uzun sürdü,
demek ki açığa demir attı gemi.

Karanlık suyu yer yer
aydınlatırken,
kayıkların
parlayıp
sönen
ışıkları,
rüzgâr
dalgaların üstünden
boğuk seslerini getiriyor
kayıkçıların.
Kürekler,
güç kalkıyor sudan.
Yüzlerini kırbaçlıyor soğuk
-yağmurla karışık-
vapura binecek yolcuların.

Kürek çeken,
dümen tutan sinirli;
kadınlar
ve çocuklardır bağıran.

İhtiyar kayıkçı konuşuyor:
«Sallanmayın,
işte geldik,
ne kaldı ki!
Biz,
daha nelerini gördük
bu suyun...»

Dalgalar yükseliyor.
Bu saatte Gelibolu Feneri,
belki,
her zamandan daha fersiz,
ve haritaların
ufacık Marmara'sı,
çürük vapurlar,
ve tahta motorlarımız için
ne bitmez
tükenmezdir.

Haklısın, ihtiyar kayıkçı,
haklısın, fakat anlatamazsın,
anlatamazsın,
karanlık suda,
ölümün,
soğuk
ellerini gören
gözlere bunu...

Sen, denizi
tanırsın,
ekmeğini veren odur,
odur, ağlarını dolduracak,
hele bir durulsun...

En öndeki sandal
vapura yanaştı.
Artık,
korku yoktur.

Bu rüzgâr,
günlerce devam edecek...

Kayalara çarpan dalgaların,
sesleri duyulacak bir uzaklıkta,
küçük evimiz ne hazin durur.

Çerçeveleri eskimiş
pencerelerin ardında,
yatakta,
annesine sokulan
avuçları sıcak,
ve korkan
bir çocuk bulunur:
Benim çocukluğum...

Onun küçük dünyasında,
kırmızı bir yerlere sefer eden gemilerin,
bu gece yelkenleri kopmuş,
direkleri kırılmıştır.

Dışarda, kocaman kanatlı vahşi kuşlar...
Nerdeyse kapı açılacak,
içeriye, denizden kopup gelen,
acayip hayvanlar,
ve görülmemiş insanlar girecektir.
Onu, korkunç bir yerlere kaçıracaklar.

İşte Günel'im,
bilhassa böyle havalarda,
Gelibolu çocuklarının ekmeği aslan ağzında,
gecesi, korsanlar elindedir.

1946 Ankara

GEZİ KONUŞMASI

Gel beraber
doğduğum köye gidelim.

Handan atları aldık,
ne kadar hızlı sürsek
daha bir hayli vakit
Gelibolu omzumuzda duracaktır.

Bak deniz burda akıyor
ırmak gibi daracık.
Seddülbahir'den sonra
yine genişler.

Adaları görmedim
Ege'nin ılık olduğu söylenir.

Karşı dağlar Anadolu'nun
Atla gidilmese de
Asya'nın uzaklığı ne kadarcık...

Tayfur'da dağa vururuz,
yüzümüze çarpan rüzgâr sıcak,
meşeler ayaklarımıza değer
daha aşağılar kırmızı toprak.

Günbatısı yağmur topluyor,
hadi biraz deeh diyelim.

Sanırım köye
akşamla birlikte gireceğiz.

Bir damla yağmur düştü elime
ılık hem de,
bizi Ova'da bastıracak görünüyor.
Keçiyolları tekin değildir,
bari şosede tutulsak.

Bu tam balık havasıdır,
Gelibolu'nun sardalyası
bilirsin «meşhur olur».

Güneş battı,
«Ne çabuk!»
ne de olsa
kışı geçirdik sayılır,
yakın
günlerin uzaması.

Bizim ovaya girdik,
farkında mısın,
adımları sıklaştı,
hayvanları üşütmesek!

Varınca, üstlerini örteriz,
varınca sana ne göstereyim!
«Köyceğzimiz» ufacıktır.

Hem, akranlarım bile beni
unuttu gitti...

1946 Ankara

GELİBOLU

Nasıl da yakıştı limanımıza
baştan aşağa donanmış Gülnihal...

Gülcemal dersen şıkır şıkır,
kasabamız birden şenlendi,
sanki ayağımıza geldi İstanbul.

Hep gaz lâmbası yaktık,
elektriği nerden bileceğim!
Akşam olur, evli evine gider,
sokaklarımız kalır: zifiri karanlık.

Gülnihal'den annem çıktı.
Acaba bohçasında neler var?

Kocaman şekerler olmalı,
renk renk
ve daha tatlı akideden.

Bir de kırmızı düdük, ağzıma göre,
ölçüsünü aldı giderken.

1946 Ankara

MUTLAKA

Kış gelip çattı...

Sarıkamış dağları kar altında,
aşılması daha güç.
Ve çekip gitmek ümidi olduğundan
bundan evvel içim rahattı.

Ben sıcak bir memleketten geldim,
yatağım pamuktan,
içime yünlü giyemem;
«zatürree» olursun diyorlar,
öyle bir şey olursa ne yaparım;
benim arkadaşlarım ve sevgilim var.

Bakma böyle ayrı düştük
darısı düşman başına.
Kulakların çınlasın çilli yarim,
sen bana aldırma,
kendine iyi bak,
kırağı çalmazmış acı patlıcanı,
beni nelere alıştırmadı
bu bekâr hayatı.

Dün gece çeşmelerde sular dondu,
akan sular da donacak yakında,
sözde, kışın çok zevkli olurmuş
kayak
ve Petrovka;
bana da öğretecek arkadaşlar.

Rüzgâra karşı dağdan inerken,
aşağılarda sen varmışsın gibi
gelecek bana;
gülerek ve dalgın ineceğim.

Halbuki dikkatsizliğe gelmez,
bir taşa çarpıp düştüğüm vakit
görenler üzülecek,
bense için için sevineceğim;

çünkü mutlaka başucumdasın...

1946 Kars

ÇELİNEN AKIL

İyi yürekli ve sıcaktı.

Bir gün, gözlerimin içine baktı;
dedi: «Malûm!..
şöhretini,
biliyorum.»
Bir kedi nasıl mangala sokulursa,
öylece, kendini bıraktı.

Ona, bilmediği kitaplar verdim,
söz açtım:
gaspedilmiş haktan,
el emeğinden.

Dost günler geçirdik.
Aynı ateşte ısıttık avuçlarımızı.
Kumral saçlarından ziyade,
içi gülen gözlerini severdim.
«sevgili» derdim
«hepsi bitecek,
hepsi biter...»
Uzaklara bakardık beraber.

Anlaşılan, çok gördüler onu da,
kısa bir ayrılığın sonunda,
kalın sopalarını,
ve demir parmaklıkları gösterip,
çocuk aklını çeldiler.

1946

GECE

Gece, seni birdenbire hatırladım.

Nasıl bakarsa sürüye dağdan bir canavar,
pencereden dışarıya öyle baktım.

Dışarda, seni benden ayıran hayat,
dışarda, lodosa çevirmiş hava,
eriyor günlerdir yağan kar.

Bir görülmez düşmanın üzerine yürümek,
ve düşüp ölmek sonra,
bir kaç adım atarak...

1947 Ankara

HEPSİNDEN

Şerefli bir şeydi karım olman.

Vatan nasıl sevilir,
nasıl yaşar bu rezil dünyada
namuslu olan insan,
bunu, bizim mukaddes,
bunu, bizim güneşli yolumuzda öğrenecektin.

Sen benden ayrılmakla,
insanoğlunu saadete götüren
ne kadar iyi
ne kadar lüzumlu iş varsa,
hepsinden
elini eteğini çektin.

1947 Ankara

En eski kitapları o yazdı
En büyük destanları o dizdi

DAĞLARIN ARDI

Dik yürüyüp,
yüksek sesle konuşan,
insanlarla meskûn yaylalarımız,
deniz yüzünden binlerce metre
yüksekte durur.

Dağlarımız vardır, geçit vermez,
dağlarımız vardır, sularını
eğilip avucunla içemezsin,
donar parmakların.

Yarı, yardan ayıran
dağlarımız vardır;
bakıp bakıp
boynun bükülür önünde.

Çarıkların kaviyse geç kardeşim,
gurbet yolu, bu yoldur.
Tek,
yüreğin pek olsun.

Köroğlu'na kale olan,
benim de bakıp bakıp
Köroğlu olasım geldiği
dağlarımız vardır.

Aşağılarda parıldayan, sulardır.
Ağır mandalar yaslanır çamuruna,
ve kayaların arasında,
kılçıksız balıkları...

Üstünde, tahta sallar
tembel tembel yürür.

Nehir boylarında kavaklar,
nehirler yatağında
kavak kavak yürür.

Yer olur, sıtma yapar,
yer olur, değirmenler döndürür.
İnsanları, yeşilden
güldüren
yer olur.

Toprak kısır, su acı
vatandır, geçemezsin.
Ağaçlar yemiş vermez,
güneş, tepenin üstünde
vatandır geçemezsin.

Gurbet elde de
«kahveler, hanlar» olur vatanın.
Elin böğründe kalır,
kimse bilmez halini.

«Efendimiz», «sarıçizmeli,»
çaresiz,
dağlar ardındasın.

1945 Ankara

FİKRET İÇİN

«Sisli akşam üstlerinde»
vatan dediğin topraklarda yaktılar
«sabah olacaktır» diyen kitapları.

O vakit saflarımızda
bizimle beraber dövüştün
«sabah olur» diye başladığından
dünyanın dört bucağında
c e p h e ' mizin şarkısı.

Sonra, yaşayanlardan daha cesur
açlığımız üzerine konuştun:
«Yiyin efendiler, yiyin...»

Ve hayalinin geniş omuzlarına
başımızı koyup dinlenirken:

«Ey kimsesiz avare çocuklar» dedin
«farkı olacaktır geçen geceden
gelecek günlerin...»

Ve memleketimin halkı,
«yumruklarıyla gösterirken uzak bir yerleri»
bütün kudretinle, içimizden:
«Yürümek» dedin
«Yürümek...»
İnandık,
Koca Fikret,
inandık, «uzun geceler»
«zelzelelerle sona erecektir.»

Vatan dediğin topraklarda sabah oluyor,
«Düşmek,
etrafını görmemektendir.»

1945 Ankara

TAHATTUR

A. Kadir için

«— Bir sigara yakmaz mısın Kadir?»

Kızılırmak akıyordu,
ben, kararan karşı dağlara bakıp
gayri ihtiyarî böyle söyledim.

Fakir bir Anadolu akşamında,
dağlar,
ağaçlar,
ve ben
ayaktaydık.
Ve Kızılırmak,
dağlardan,
ağaçlardan,
ve benden
vazgeçilmez bir şeyler alıp
bir şeyler bırakarak,
akıyordu.

Bir tarafta geceyi,
ve duran hayatı tutuşturacak
ne bir alev,
ne bir ses.

Sırtımda, üşüyen bir elin soğukluğu.

Sigaramı, içmesen de olur Kadir!..
Fakat,
bu saatte,
senin, akşamının «zinciri»
«ne ağırdır kimbilir!..»

1945 Ankara

BİR YOLCULUK

Kafamda bir eski yolculuk var
bir araba yolculuğu.

Atlar zayıf,
hava yağışlı
ve çamur
yollar.

Çamur yollarda tekerlekler
güç döner,
yokuşlarda, tabana kuvvet...

Toprak kıraç
sabanla başa çıkılmaz,
derinde, henüz keşfedilmemiş bereket.

Koçhisar Gölü'nü gördüm
beyaz ve durgundu.
Üç aya kalmaz tuz kesilirmiş,
şimdilik su.

Civarında, kürt aşiret köyleri,
civarında, düz ovaya
koyunlar yayılmış,
akşam olmuş
boş karınları.

Etrafta, yeşerecek ağaç yoksa da
dağlarda kalmış kardan belli
mevsim daha kış...

Çobanlar duruyor tepelerde,
çobanlar kavalsızdı ve sakin;
saatler, devri ile yürüyor
çamurlu tekerleklerin.

Kafamda, bir eski yolculuk var,
havada, bir yağmur
inceden.

Anadolu'yu sevmek cesaret ister,
adım başında yoksulluk,
adım başında keder,
ve kelepçe
adım başında...

1946 Ankara

İSPANYA

Talihsizsen de,
leyleğin attığı yavru değilsin
dost İspanya.

Bevin hazretleri, eksik olmasın
hiç olmazsa: «hoşlanmıyormuş...»
uşaklar uşağından.

Demokrasinin hududunda dövüşen yüreklerde
kanayan bir yarasın
canım İspanya.

Pirene dağlarında açan bir çiçek var,
kuytuda, onu kana boyayamadılar,
bu çiçek yakın bir sabahta
hürriyet için açacak.

Bodrumlarda tozlanan tüfeklerin,
kan lekeleri silinmeden üstünden,
ve dinamiterosların
kasaturaları paslanmadan,
yatağında rahat yatamayacak
uşaklar uşağı;
halk, onları olduğu gibi sakladı.

Ve «nısf-ı leyl'de»
hürriyetin kudretli rüzgârı vuruyor
görünmez yumruğuyla penceresine.
Demirden bir el sıkıyor boğazını,
bağırarak fırlıyor yatağından
ve gövdesi ağır geliyor,
ince bacaklarını tutan eller kırılalı...

Mücadelenin bittiği yalan,
yakın
kurtuluş günün
talihsiz İspanya.

8.4.1946 Ankara

ENDONEZYA İÇİN

Cava'nın toprağını bilmem,
esen rüzgârı, yağan yağmuru,
akan suyu, uçan kuşu
mechulümdür.

Kardeş Endonezyalılar,
aydınlığın tel örgüsünde
vurulup
düştüğünüzü görüyorum.

Düne kadar sırdınız bana,
gayrı,
malûm oldu ahvaliniz.

Hudut taşlarıyla değil,
makinalı tüfekler ve tanklar,
ve kıyılarınıza demir atmış
dretnotlarla çevrili
ekmeğiniz, hürriyetiniz...

Değişen nedir ortada?
Düşman olan, bayrak değil
yüz değil,
onları aynı safta
birleştiren sebeptir.

Kardeş Endonezyalılar,
«barışın son gecesinde»
ellerim, yüreklerinize değmiş kadar sıcak;
yarın
Pasifik'e ve doğan güne karşı
hürriyet
bir daha kurşunlanacak.

1946 Ankara

VATAN

Sen bizimsin.

Toprağın, suyun, taşın
halkıma aittir.

Halkıma aittir bu dağlar,
bu yolları o yaptı.
Bu surlar, bu köprüler,
tren yolları, büyük binalar
onun eseri.

Yaylanın ıssızlığında
uzaktan bir türkü gelir
halkıma ait.

Halkıma ait zaferler,
ızdırap, halkıma ait.

Karacaoğlan, Yunus, Nâzım Hikmet,
altıyüz yıllık tarih,
demir parmaklıklar,
çavdar ekmeği
halkıma ait.

En eski kitapları o yazdı,
en büyük destanları o dizdi,
en tatlı pekmez,
en kahraman macera,
onun.

Ordular halinde galip,
ordular halinde mağlûp,
esir düşmüşler bölük halinde
açlıktan, susuzluktan.

Tek başına: Cesur,
tek başına: Gazi,
düşmanın karşısında
tek başına...

. . . o değiştirir,
hürmeti, korkuyu, o,
Köroğlu, Çakırcalı şeklinde,
Pir Sultan Abdal adında,
at üstünde,
dağ başında,
asker kaçağı
ve eşkiya
o...

Bakarsın, şehirde: garip,
bakarsın, duvar kenarında,
bakarsın pazarda,
köy kahvesinin önünde
namaza durmuş
bakarsın...

Kolunu kayışa vermiş
trende, ayak altında: hastadır.
adı bazen Hasan usta,
Tesviyeci Necati, Kurt Ethem,
bazen,
halı dokur
tezgâhtadır.

Onun Dumlupınar,
onun Türkiye,
onun istikbal.

Ve ben Arif Barikat
keza...

4.1.1946 Ankara

DEĞİL

Cilveli yar adına değil
açılan gül, doğan ay...

Bir yolda yürürüm,
güllük gülistanlık değil.

Kelepçedir bilekteki,
zincirdir ayaktaki,
önümüz demir parmaklık,
ama, yar yoluna değil.

Uğruna, başımız koyduk,
toprak isterler, verilmez,
işleri vardır, görülmez,
düşleri vardır, yorulmaz;
derdine, çare bulduğumuz...

Bahtım karadır,
bırakıp gideceğim gün uzak değil,
gülü açarken, ayı doğarken,
cilveli yardan ayrılıp,
arkama dönüp bakmadan,
gideceğim gün
uzak değil.

Odamın kapısında bekleyen sabahlar,
pencereme dayanan geceler,
nerde olsam bulur beni.

Dostlar sürgün,
dostların asabı bozuk...
Ben onların ortasında
tek başıma kalan değil.

Ötekiler de bilsin:
Kıyamet yalan değil.

1946 Ankara

1948 Erzurum
Seni öptüğüme bile inanamıyorum

MECMUADAKİ RESİM

Üç arkadaş eğilmiş, bir resme bakıyorduk:
Erik ağacı çiçek açmış,
arkasında Boğaz, Kızkulesi,
bir de yelkenli, pupa yelken...

Kafamda, şehirler, dağlar, köprüler
birer birer devrilirken,
«Çevir!..» dedi Beylerbey'li Salâhattin,
dışarda kar yağar, rüzgâr eserken.

1947 Erzurum

İSTANBUL İÇİN

Kulaklarımızda uğultusu
Bir büyük bir uzak şehrin.

-Bazen, hemen şu dağların arkasındaymış gibi;
Geçtiğimiz yerler unutuldu.-

Birtakım sesler geliyor kulağımıza,
Bir büyük
Bir uzakta kalan şehirden.
Hayat orda, tıkır tıkır yoluna devam ediyordur.

Bizsiz tramvaylar gene dolu,
Bizsiz, palamutları çıkar denizinden,
Bizsiz döner çarklar,
Filmler, şarkılar değişir, bizsiz...

Geçip barakalarımızın biraz ilersinden,
o tarafa doğru gider tren.
Üç gün üç gece sonra varacaktır
Bir büyük bir uzak şehre.

Bir büyük bir uzak şehrin
Geçende bademleri çiçek açmış,
Paltosuz geziyormuş, paltosu olanlar
Nerdeyse toprak uyanacakmış.

Çek kara tren çek!..
Gidişin, kimleri sevindirecek,
Seninle gider hasretimiz,
Seninle gider kara kara satırlar,
Selâmlar, seninle gider.
Bize ümidi sen getirirsin,
Bize sen, manzaralar, sesler, yün çoraplar getirirsin.

Şimdilik, bizden selâm götür
Üç gün üç gece sonraki şehre...

Bazen, geceleyin nöbette,
Tüfek ağır geliyor,
Çıkarıp bir kenara dayıyoruz.

Karşıda, Erzurum,
Karşıda, askerlik gibi Palandökenler,
Karşıda, hayali büyük bir şehrin...

Karşıda ümit
Karşıda, pırıl pırıl karanlıklar.

en çekilmez tarafı budur asıl.
Nasıl geçer deriz, nasıl!..
Sesler, daha yüksekten gelir,
Caddeleri daha geniş,
Işıkları daha parlak,
İnsanları, daha güzel gelir;
Bir büyük bir uzak şehrin.

Kederde, yalnız kalarak,
Ayaklarımızın sızısı diner...

Mart 1948 Erzurum

AMBAR KAPAĞI

Yine gidiyorum yine,
hürriyetin, sevginin ve kavganın içinden.

Necat vapuru, akşam beşte kalkacak Sirkeci'den.
Ne varsa, yaşadıkça sevdiğim,
ve onsuz, edemediğim şeyler,
belki de ben, yalnız bunlardan ibaretim,
bütün bunların, ötesine.

Rıhtımda bir yeni dost, yeni bir anı,
çevirip son defa başım,
güverteye bakacak;
ambara inerken başım dikse de,
göğüs kafesimin bir yerinde
bir cam kırılacak.

Gecenin karanlığında kış kar...
Sigaranın,
birini söndürmeden, öbürünü yakacağım.
Öksüreceğim.

Vakit ilerledikçe,
Sevilir yolcular.

1948 İstanbul

SÜRGÜN ALAYINDA

Akşamları, yorgun, hasta ve kalbi kırılmış
uzanıp yatıyorum ot yatağıma.

Ve aklıma getirmeden,
ertesi gün tekrarını aynı şeylerin;
yani, ayakta tutabilmek için
kederimi belli etmemeye çalışıyorum,
yüreğimde gizlediğim adama.

1949 Zara

ZARA'DA

Ay...'e

Ayaklarının ucuna basa basa sokul,
dur arkamda,
ellerinle gözlerimi kapa.
Topu topu kaç defa göz göze geldik,
kaç defa tuttum ellerini...

İnan ki,
ister İstanbul'da olayım,
ister Zara'da
aklıma gelmez bile...

Askerim, nöbetteyim, vakit gece,
bölük uyur,
insan, olur olmaz şeyler kurar
tek başına kalırsa
bir gemici feneriyle.

1949 Zara

HABER

Yağmur yağıyor sevgilim,
günlerdir ara vermeden;
senin nefesin gibi sıcak, hayat veren
bereketli, ferah, serin.

Öğrendim ki sen,
bin bilmem şu kadar kilometre ırakta
bir haftadır evlisin.

Ben, ot yatağımda uykusuzum yağmurlu gecelerde
sesini dinliyorum tabiatın.
Beraber yürüdüğümüz yollar,
ayaklarının,
toprağa vuruşu geçiyor gözümün önünden.

Bir ışık aydınlatıyor kararan camları,
hayalin kayıyor bana son defa canevimden.

Sağıma dönüyorum.

1949 Zara

DAYANILMAZ

Gözlerini ölüm bürüdü onların,
korkulu rüyalarla uyanıyorlar uykularından.

Günden güne
daha
cana yakın
Günden güne
daha
yaşanacak hale
gelsin diye,
Hergün
daha sağlam
daha usta
daha kahraman
ellerle onarılan yeryüzü,
eskisinden, dar geliyor onlara,
eskisinden düşman.

Ne günün ilk ışığı,
ne balık sürülerinin ışıldaması suda,
ne güneşe uzanan dal
ferahlık vermiyor içlerine.

Çalınan insan emeği yaşatmaz oldu,
korkulu rüyalarla uyanarak uykularından
korkunç kararlar verdiler.

Karşı koymazsak eğer,
tehlikededir günlük ekmeğimiz,
bacamızın tütmesi tehlikededir,
evimiz, aşkımız, çocuğumuz,
pencerede saksı,
kitap sevgisi, insan sevgisi
tehlikededir.

Gözlerini ölüm bürüdü onların,
uyumak, uyanmak tehlikededir.
Tehlikededir çiçek koklamak,
bardakta su,
ateşte yemek,
bahçede güneş
tehlikededir.

Tehlikededir gözbebeklerimiz,
Adana'nın pamuğunu yabancılar işliyor
dokuma tezgâhları tehlikededir.
İzmir'in üzümü, fındığı Giresun'un
Samsun'un tütünü tehlikededir.
Kapanıyor fabrikalar birer birer
varımız yoğumuz tehlikededir.

Fakat, korkunç kararlara
ve tehlikelere aldırış etmeden,
boy atan başakların şarkısı devam eder,
topraktan güneşe avaz avaz.
Çatlayan tohumdaki yaşamak arzusu
her zaman galip, her zaman hür;
dağlardan akan suyun sevinci
her zaman genç,
delikanlı
kabına sığmaz.

Dayanılmaz
çocuğunu emziren ananın şefkatine
-yırtıcı, derin-
hilelere, ölümlere karşı gelir
memedeki çocuğun iştahı,
kudreti sonsuz,
dayanılmaz.

Ve sen gözbebeğim,
sen, erkek sesinle:
«İşsiz kalmasın insanlar,
öldürmeyelim birbirimizi» dersin.
Milyonların içinden,
milyonlardan ve gün ışığından uzağa götürülür,
işkence görür,
hapis yatar,
sürgün edilirsin.

Sevilecek şeyler değilse de bunlar
dayanılır.

Halbuki,
günden güne
yaşanacak hale gelen yeryüzünde,
toprağın ve insanoğlunun
ümitle yarattığı her şey:
çatlayan tohum, akan su,
ana şefkati, çocuk iştahı, insan tahammülü,
hayatı öven şiir,
kardeşliği söyleyen şarkı,
mücadele eden resim;
ve emekçinin
yüreği, elleri, hasreti
harbe ve ölüme karşıdır

dayanılmaz.

1951 İstanbul

Bir damlasıyım okyanusun
Ama, okyanusun

GÖZ

Yalan değil.

Var olmasına var gözüm
yarınki sevincinde.
Taş çatladı,
komadım eller elinde...

1954 İstanbul

BİR SEN

Günlerce yağmurda,
günlerce karda,
günlerce rüzgâr esti
Erzurum'da, Zara'da.
Bir sıcak sen kaldın içimde.

O gün bu gün
dünya bir yana
sen bir yana.

Dünyalar senden yana.

1954 İstanbul

ÖYLE

Öyle seveceksin ki,

koskocaman dünyada
tek başına kalınca
sevdiklerin seni yalnız bırakmasın...

Gün ışığı parmaklığı söküp atsın,
taş duvarlar,
ha var
ha yok...

1954 İstanbul

SENLİBENLİ

Sen, sabah karanlığında işe gidersin,
ben, sabah karanlığında.

Sen, akşam karanlığında işten dönersin,
ben, akşam karanlığında.

Ben, senin gönlünde umut,
sen benim gönlümde...

1954 İstanbul

DAHA

Bu yürekle memleket sevilmez...
Daha erkek!

Bu ayakla yolda yürünmez...
Daha sağlam!

Bu gözle ileriye bakılmaz...
Daha pek!

Bu sesle şarkı söylenmez...
Daha yüksek!..

1954 İstanbul

PENCERE

Seninle uyanır ayçiçeği, büyük ormanlar,
uçsuz bucaksız deniz boylu boyunca
uzanır yanıbaşına;
toprak çağırır, duyarsın.

Kırar tık diye
birdenbire binlerce yumurtayı
binlerce civciv.
Binlerce gül açar dalında,
binlerce çocuk doğar.

Çelik çarklar pırıl pırıl
güneş vurunca...

1954 İstanbul

SEVDA

İşkence korkusu,
hapis korkusu,
açlık...

Bir korkusu var adamın,
bütün korkuları yenmiş adamın
bir korkusu...

1954 İstanbul

GÖÇ EDEN UMUT DEDİ Kİ

Buralarda benim başım hoş değil,
senin olur mu?

Issız böyle
soğuk böyle,
böyle karanlık...

Ben ışık,
ben inanç,
ben sevinç isterim.

Hani ne zaman parıldadı toprakta
ilk canlılık kıvılcımı
yiğitliğe gönül verdim,
onsuz olamam.

Ben, bu yürekte duramam.

1954 İstanbul

YEGÂN YEGÂN

Böyle nasıl susuyorsun?

Biliyorsun, bütün sular denize akar,
dağları deler Ferhat.
Olan biten önünde,
görüyorsun;
söyle, nasıl susuyorsun?

Sen istersen, barış olur dünyada,
eşitlik, sen istersen.
Gelecek: güzel,
sen istersen...

Yegân yegân söylemelisin!..

1954 İstanbul

AYRI

Ara sıra dalarım insan hali...

Düşünürüm, hey İstanbul!..
Ne toprağında dünyaya geldim,
ne bir dikili ağacım var üzerinde,
gençliğin, direnmenin yanı sıra
uyanan bir sevgidir,
bir şeylere değişmem...

Ne aşka benzer,
ne kedere!

1954 İstanbul

HER GÜN YAŞAMAK

Işıklı günlerinde düşün
memleketini, dostlarını, sevgilini.

Onlarda kal, dinlen,
bırak kendinden bir şeyler.
Bir mağlûp akşamın mahzunluğu
silinsin gözlerinden...

Bir kavga sonunu unut.

Sen, maceralar peşinde değil,
umutsuz bir yolculukta değilsin.

Yaşamak, sadece sevmektir inan bana!..
Sevmeyenler, dünyamızda yaşamıyor.

Yaşamak,
suda, toprakta, insanlarda görünerek,
bir zeytin ağacı gibi.

Bir zeytin ağacı gibi ne güzel
denize yakın olacaksın;
uzayan dallarında, yapraklarında ışık
taa derinlerde köklerin.

Bir zeytin ağacı gibi, bin yıl severek,
yaşamak her gün...

1955 İstanbul

ÖLÇÜ

Yüreğindeki sevgi,
sana kadar mı?
Yoksa, evine, akrabana kadar mı?
Taşar mı fakir sokaklara
taşmaz mı?

Yüreğindeki sevgi,
ırk kadar, din kadar mı?
Sarı mı, ak mı, kara mı?

Yüreğindeki sevgi,
halk kadar, memleket kadar mı?
Uzanır mı beş kıtaya,
uzanmaz mı?

Yüreğindeki sevgi
hey dost
tariflere sığmaz mı!..

1955 İstanbul

ÇALIM

Bu dünya, ne güzel dünya!
Bunu bilirim.

Neden herkes bu dünyada hür değil!
Ben bunu bilirim.

Gün doğmadan neler doğar bilir misin?
İşte ben, bunu bilirim.

1955 İstanbul

BÜYÜK HÜNER

İnsanları sevmek kolay değil,
bir hürriyet bu;
çetindir memleketimde.

Ben, ille varım dersen,
bir gün pusuya düşersen,
insanları sevmek
büyük hüner...

Bu dünyada yaşadığın şu kadar yıl,
gerçek'ten, güzellikten, yiğitlikten,
payına düşeni alabilmişsen,
vermişsen, payına düşeni;
gerçek için, güzellik için,
gücüne karşı konmaz,
korkusuz, direnirsin...

Bilirsin,
bir kere korku düşerse adamın içine,
bir kere koparsa sevdiklerinden,
mümkünü yok,
gitti gider...

Söner gözlerinde güzelim ışık,
kararır, çirkinleşir yüzü.
Önceleri, utanır belki,
sonra, vız gelir,
umurunda olmaz dünya.

İnsanları sevmek büyük hüner,
insanlarla beraber!..

1955 İstanbul

KUYTUDA

Işığın benim için yanmıyor geceleri.
Benim sesimle uyanmıyorsun uykularından.

Doğan günle canlanan sevincin
benim için değil.
Yenilenen güzelliğin,
dinlenen elin.

Benim sevdam koduğun gibi,
kuytuda saklı durur.
Suçlu,
sen suçladın.
Elden günden utanır...

Kulağı ayak sesinde
senin ayak sesinde.

1955 İstanbul

KARŞICI

Onyedi Mayıs Çarşamba günü,
Tophane Rıhtım İskelesinde
öğle sıcağında yoluna baktım.

Son yolcu da çekip gidince,
dedim kendi kendime:
Susayınca suyun kadri bilinir,
acıkınca ekmeğin,
sağlığın, hasta olunca,

Onsekiz Mayıs Perşembe günü,
Tophane Rıhtım İskelesinde
dokunsalar ağlayacaktım.

1955 İstanbul

YERLİ DOKUMA

Senin ipliğin pazarda,
benim bezim hürriyet tezgâhında...

Dokunur ha bre,
dokunur de bre,
dokunur ha,
dokunur!..

1956 İstanbul

GELGELELİM

Anadolum böyledir,
ses vermez ha deyince.

Gelgelelim,
Sakarya'yı bilirsen,

düşünürsen!..

1956 İstanbul

ŞÖYLE BİR

Salın mavide,
Görün meydanda,
Seslen türküde;
Geceye inat
Şöyle bir...

1956 İstanbul

BUGÜNLÜK

Elimden gelen bu
İnandığım sevdiğim halbuki ne kadar
Benim ateşe attığım üç odun

Merhaba yarınlar...

İÇİNDEKİLER

Şafak Vakti	7
«Gecenin İçinde»	8
İkinci Dünya Harbinden Portreler 1	9
İkinci Dünya Harbinden Portreler 2	11
Gece Yarısı Tebliği	12
Harp Tebliğinden Uzak	13
İkinci Cephe	14
Harkov'un Son Kez Kurtarılışı Üstüne	23
Not	25
İkinci Dünya Harbinden Portreler 3	26
İkinci Dünya Harbinden Portreler 4	27
Hissen Yok Bu Akşamda Senin	28
Akropol	30
Günel'e Şiir	35
Çocukluğum	37
Gezi Konuşması	42
Gelibolu	45
Mutlaka	46
Çelinen Akıl	48
Gece	49
Hepsinden	50
Dağların Ardı	53
Fikret İçin	56
Tahattur	58

Bir Yolculuk 60
İspanya 62
Endonezya İçin 64
Vatan 67
Değil 71
Mecmuadaki Resim 77
İstanbul İçin 78
Ambar Kapağı 82
Sürgün Alayında 83
Zara'da 84
Haber 85
Dayanılmaz 86
Göz 95
Bir Sen 96
Öyle 97
Senlibenli 98
Daha 99
Pencere 100
Sevda 101
Göç Eden Umut Dedi Ki 102
Yegân Yegân 103
Ayrı 104
Her Gün Yaşamak 105
Ölçü 106
Çalım 107
Büyük Hüner 108
Kuytuda 110
Karşıcı 111
Yerli Dokuma 112
Gelgelelim 113
Şöyle Bir 114
Bugünlük 115

ARİF DAMAR'IN ŞİİR KİTAPLARI

Günden Güne	1956
İstanbul Bulutu	1958
Kedi Aklı	1959
Saat Sekizi Geç Vurdu	1962
Alıcı Kuş	1966
Seslerin Ayak Sesleri	1975
Alıcı Kuşu Kardeşliğin (İlk beş kitap birden)	1976
Ölüm Yok Ki	1980
Ay Ayakta Değildi	1984
Acı Ertelenirken (Seçme Şiirler)	1985

Fotoğraf: Erdoğan Köseoğlu

İlk kitabı çıkamamış bir şairim ben, öyle kalacağım. Oysa, 1945'de **Ant**, 1946'da **Cumartesi** dergilerinde "yakında" çıkacağını duyurmuştum. "**Dost**"tu adı. Benden başka kim anımsayacak.

1956'da yayımlanan "**Günden Güne**"ye "**Dost**"a girecek şiirlerden ikisini tanınmayacak kadar değiştirerek koymuştum.

Büyük bir bölümünü 1975'de Cem Yayınevi'nin ilk basımını yaptığı "**Seslerin Ayak Sesleri**"ne ekledim.

Gençlik pek bilmez, benim gençliğimin, delikanlılığımın bu şiirlerini.

Kırk yıl geçti.

Adı önceden konan çocukların içinde doğamayanlar da olur ya hani. İçimde öyle bir burukluğu taşıyorum işte. Bir adı, küçük adı "**Dost**" olsun bu kitabımın.

Arif Damar

400 Lira
KDV dahil 440 Lira